Ч. 203 (13.748). Львів, пятниця 3. серпня 1934. Pocztowy opłate opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

СМЕРТЬ МАХНА.

25-го липня помер у Парижі відомий український отаман Нестор Махно; 28-го в год. 3 пополудне поховали його на цвинтарі Пер Ляшез.

Махно був сином селянина із Таврії, з села Гуляй-Поле. Ще в молодих літах належав він до анархічних гуртків: в 1911 р. після арештування заслали його на Сибір, звідки він вернувся щойно після лютневої революції у 1917 р. У літку 1917 р. почав Махно організувати у таврійській губернії свою власну „анархістичну партію“ і озброєні відділи. У добі громадянської війни змобілізував він сильні селянські відділи, що відограли чималу ролю у калейдоскопі революційних подій.

Після довгої боротьби з большевиками мусів він утікати й опинився в Польщі, звідти виїхав до Данціґа, а з Данціґа в Париж, де працював як кімнатний маляр, підтримуючи звязки з паризькими анархістами-синдикалістами.

У похороні Махна взяла участь велика маса народу. Були головно анархісти: французькі, італійські, еспанські та земляки. Були і промови та промови. Промовляв французький синдикаліст, Бенар, відомий вічевий промовець, що вихвалював великі прикмети „невтомного борця за свободу“. Після нього промовляв анархіст Волін, що колись був у Махна „міністром пропаганди“. Він заперечував рішуче, буцім-то Махно мав якенебудь відношення до жидівських погромів.

Помер Махно від давніх сухіт. Останніх 6 місяців лежав у шпиталі. Залишив жінку та дитину.

Зїзд совітських письменників на Україні.

Зїзд совітських письменників на Україні відбувався в Харкові в днях 17—26. червня ц. р. Приїхали письменники з Київі, Донбаса, Молдавської Републіки, Одеси, Дніпропетровська, Чернигова, Кривбаса, Полтави, Винниці та інших міст. Від всесоюзного організаційного комітету спілки совітських письменників на зїзді були: Юдін, Безименний, Сейфуліна, Романов, Гладков, Альтман, Болотніков і Маґідов. Від відділу культури і пропаганди ленінізму Центрального Комітету Всесоюзної Комуністичної Партії (большевиків) на зїзд прибув тов. Стецький.

Наради відкрив голова всеукраїнського організаційного комітету спілки совітських письменників І. Кулик. До складу президії увійшло 39 осіб, а саме: Стецький, М. Попов, Демченко, Затонський, Кіллерог, Хвиля, Юдін, Кулик, Андреєв, Ґарія, Таран, Дзеніс, Микитенко, Сейфуліна, Ґакс, Копиленко, Безименський, Кириленко, Гладков, Тичина, Гулий, Маґідов, Болотніков, Шупак, Корнійчук, Панч, Ромашов, Кочерга, Фефера, Первомайський, Головко, Ле, Коцюба, Гофштейн, Коваленко, Усенко, Мілев, Городський і Щербина. До почесної президії вибрано: Політбюро Центрального Комітету Всесоюзної Комуністичної Партії (большевиків) та Політбюро Центрального Комітету Комуністичної Партії (большевиків) України, а також такі особи з комуністичної верхівки: Сталін, Молотов, Каганович, Ворошилов, Орджонікідзе, Калінін, Куйбишов, Кіров, Андреєв, Косіор, Постишев, Петровський, Чубар, Мікоян, Рудзутак, Якір, Балицький, Хатаєвич, Попов, П. Любченко, Затонський, Демченко, Саркісов, Сухомлин, Вегера, Чернявський, Шелехес, Шліхтер, М. Горський, болгарин Г. Дімітров, якого судили в Німеччині за підпал Райхстаґу і французькі комуністи — Тельман, що сидить у вязниці і Барбюс.

Почесним головою вибрали М. Ґоркого.

Від Центрального Комітету Комуністичної Партії (большевиків) України зїзд радянських письменників витав секретар Центрального Комітету М. М. Попов.

ЧОМУ МОЛОДЬ ЛЕГКОВАЖИТЬ НАЦІОНАЛЬНИМИ НАДБАННЯМИ?

Львів, 1. серпня 1934.

Досить стрінутися зі своїми колишніми шкільними вчителями зперед чверть століття, щоби почути гіркі жалі на упадок рівня знання у повоєнної молоді. Це не лише українське явище і воно має силу ріжних причин, про які чимало пишуть фахові часописи, присвячені проблемам педагогіки та національного виховання. А проте при порівнанні передвоєнної і нинішньої середнешкільної та університетської української молоді вражає одно надзвичайно характеристичне для наших сумних відносин явище: поруч із величезним успіхом в кругах молоді гасел крайнього націоналізму та зі зростом відваги молодих людей виголошувати найбільш авторитетним голосом свої міркування на політичні теми, помітним є поливу гідний упадок знання рідної і всесвітньої історії! На цю тему була який рік тому у „Ділі“ стаття одного українського історика, професора одної високої школи в Польщі, стаття, в якій він з розпукою вказував на те анормальне явище, як у нинішніх часах саме ті одиниці, які виявляють найбільше претенсій до політичного проводу і вважають себе покликаними вже тепер, від нинішнього дня, проводити нації, не знають примітивних дат і фактів рідної української історії. Виходить парадоксальна ситуація: є аксіомною правдою, яку знає у світі кожна „дитина в політиці“, що підставою політичного світогляду, підставою якогонебудь погляду на політичні справи, основаного не на особистому смаку чи неповажній химері а на знанні прагматичного і хронольогічного звязку подій, є знання історії. Тимчасом історія, це в очах наших молодих людей якийсь непотрібний баласт, підручник рідної історії це пуста писанина, з якої все одно нічого не можна навчитися, бож історія починається з нинішнім днем: з днем палких гасел і голосних вчинків, які одино вирішують долю нації...

Коли призадумуватись над дивним явищем, чому українська середнешкільна й університетська молодь так захоплюється гаслами й тезами, які в практичній реалізації доводять до щораз більшого зубожіння українського культурного й господарського стану посідання в Польщі, треба прийти до висновку, що головною причиною цього є незнання молодою рідної історії. Правда, молодь знає дату 1. листопада 1918 року, але й уважає, що ця дата виповнює всю українську історичну дійсність. Є переконана, що ця дата зродилася як фенікс із попелу, що повстала з пустки, в пустку пірнула і з пустки можна її відбудувати — жертвами власної і чужої крови.

Річ ясна, що коли хто вважає, що не омегою, тріюмфальним завершенням, але альфою, гейби автоматичним джерелом усіх національних дібр є державність, той мусить легковажно глядіти на всі ті товариства, організації й установи, на всю культуру і всю економіку, яку зберігають, плекають і розбудовують сірі людці, „дрібні опуртуністи“, по стількито установах. Хто не знає, скільки мозольного труду, скільки національної енергії пішло десятиліттями на здобуття тих матеріяльних і культурних цінностей, як усі вони звязані зі зростом національної сили і динамікою політичного руху, — той не всилі дорожити тим добром. Така люди-

Німеччина хоче нормальних взаємин з Австрією.

ПАРИЖ, 1. 8. ПАТ. Бюро Аваса довідується з Берліна, що в тамошніх диплupматичних колах панує думка, що австрійський уряд дасть згоду Папенові. Поворот австрійського посла до Берліна інтерпретують як бажання Відня скласти нормальні взаємини з Німеччиною. А проте є поголоска, що Відень узалежнить згоду на Папена від сповнення деяких умовин. Німецький уряд, здаючи собі справу з ваги австрійської проблеми, рішився оминати ускладнення і занехати політику, ведену від року супроти Австрії.

Маніфестації в честь Жореса.

ПАРИЖ, 1. 8. ПАТ. Вчора вечором відбулися маніфестації в честь вбитого перед 20 роками соціялістичного трибуна Жореса. Робітничі делеґації й організації республиканської молоді зложили вінки на місці, де доконано вбивства. Бе зогляду на зливний дощ у маніфестації взяли участь многолюдні групи робітників і молоді. Поліція інтервеніювала часто, не хотячи допустити до сформування походу. В кількох місцях дійшло до сутичок з поліцією, яка не допустила комуністичного б. девутованого Марті до виголошення промови. Під редакцією „Юманіте“ зібралася юрба, при чому арештовано кілька осіб. До поважних інцидентів не дійшло.

на з легким серцем може наражувати все те до-
бро на руїну, дивлячись на нього як на „трі'чи-
цю", яка все одно сторицею повернеться „авто-
матично", коли повстане державність... Дер-
жавність — на руїнах організованого культур-
ного й господарського життя, в умовинах, коли
все політичне життя буде насилу зведене я під-
пілля.

Яке трагічне непорозуміння, що його най-
більшим джерелом є незнання історії визволь-
них рухів чужих народів, незнання примітивних
правд соціольогії, незнання історії розвитку у-
країнської політичної думки, історії боротьби
народу за свою фізичну екзистенцію й історії
повільного назрівання свідомої своїх цілей мо-
дерної нації.

Коли мова про шляхи оздоровлення відно-
син, пануючих серед української молоді, коли
біжають нині батьки над манівцями, на які ма-
сово сходить молодь, то одним із найдоціль-
ніших засобів оздоровлення молодечих душ,
одним з найкращих способів виховати молодь
на свідомих і жертвенних громадян, — є сло-
нукувати цю молодь до студій над рідною і все-
світньою історією. Коли чуємо нарікання на
офіціяльну школу, коли взагалі в нинішніх ча-
сах формальна освіта рідко покривається з
освітою фактичною, — найбільшим обовязком
усіх батьків є дбати, щоб їхні діти добре знали
рідну і всесвітню історію. Коли її знатимуть —
напевне більше дорожитимуть надбаннями, які
так легкодушно наражують на загладу.

Останній акт трагедії.

Після вбивства австрійського канцлера.

Відень, 27. липня 1934.

Весь Відень прибраний на чорно, потапає в тяжкій жалобі. Нині він віддає останній поклін свому канцлерові, убитому скритовбийниками. Величавий похоронний хід тягнеться від ратуша, де виставлений був катафальк канцлера, через Рінг, середину міста до катедри св. Стефана. Сотні тисяч учасників тягнуться поволі бульварами: студентські корпорації, сенат університету, міські службовики, полкові товариші, чотирнацять авт угинається під вінцями, ляфета з домовиною застелена біло-червоним килимом і двома вінками білим і червоним від жінки канцлера і дітей; далі за труною жінка канцлера, родина, австрійський кабінет, увесь дипльоматичний корпус, генераліція і довжезні ряди гонораціорів, нотаблів, заступників станів, маґістрату, війська і т. д. Величава маєстатична маніфестація, гідна хіба тільки володаря.

У катедрі св. Стефана відбулося посвячення тлінних останків зі зворушливою промовою кардинала Інніцера, який прощав канцлера від католицького духовенства. Після цього похід ішов геть за місто, на цвинтар у Гітцінг..

Цей останній акт трагедії, яка заскочила Австрію, насуває ряд рефлексій, які мимохіть потрясають. Убивство австрійського канцлера трагічне передовсім своїм чисто людським змістом; такий неімовірний факт, що вбивники залишили смертельно раненого без лікарської опіки і без душпастиря, якого умираючий домагався. (Одним відрухом обурення приняв подробиці убивства англійський парлямент). Ця чисто людська сторінка навіть серед такого зварваризованого століття як наше викликує огиду. Але політична сторінка сягає далеко поза внутрішні австрійські відносини і о-
твирає перед нами світові політичні перспекти-
ви, у дуже понурім світлі.

Назагал видавалося, що по зїзді Мусолі-
ція з Гітлером у Венеції і по подіях 30. червня
в Німеччині терористичні замахи „наців" в Ав-
стрії припиняться. Офіціяльний італійський
комунікат виданий по стрічі Муссолінія з Гі-
тлером виразно згадував, що одним з найваж-
ніших пунктів розмови обох державних мужів
було забезпечити самостійність Австрії від Ні-
меччини. Тимчасом терор зріс.

Далі здоровий розум казав, що по кровавих подіях у Німеччині з дня 30. червня, які скінчилися вартоломейською різнею лівих і правих противників канцлера Гітлера затихнуть терористичні акти австрійських саботажистів, яких підтримували щонайменш морально німецькі націоналісти.

Але і ця надія була даремна. У нинішніх політичних комбінаціях можна дійсно сказати, що найбільше можна сподіватися несподіваного. Всупереч усім здогадам націоналістична аґітація спрямована з Баварії проти Австрії зростала з дня на день аж вибухнула повстанням дня 25. ц. м. Акція повстанців видно була приготовлена і плянована.

Державний замах не удався. Скінчився тільки трагічно, бо потягнув за собою тяжку жертву канцлера Дольфуса. Показалося, що австрійські націоналісти недоцінюючи силу австрійського уряду і т. з. екзекутиви зробили даремну пробу перевороту в Австрії, окуплену зайвими жертвами. Европейська преса вказує на Німеччину як на морального винуватця австрійського „пучу" і вказує на те, що причиною його була безупинна аґітація німецьких націоналістів, що постійно цькували проти австрійського уряду і його голови д-ра Дольфуса. Великі держави обмірковують питання демаршу в Берліні. Італія навіть змобілізувала два корпуси на австрійській границі, щоби пильно слідити за дальшими подіями в Австрії і не допустити до окупації Австрії німецькими націоналістами.

Наслідки цих подій у світовій політиці такі, що скріпили антинімецькі настрої. Одинока держава, яка донедавна стояла по боці Німеччини і шукала з нею зближення — тепер від неї відвернулася. Обітниці і ґарантії, які Гітлер дав Муссолініему щодо австрійського питання показалися фальшивими.

Німеччина нині відокремлена. А Австрія? Для неї смерть канцлера є тяжким ударом, бо в ньому стратила вона найчільнішого свого провідника і безперечно найбільшого свого теперішнього державного мужа. Втратила людину, яка знала, що хоче і яка у внутрішній і зовнішній політиці виявила великі конструктивні здібности, кладучи основи під трівкий розвій нової Австрії. Нова конституція оперта на найновіших здобутках політичних досягнень т. з. станової системи є таким самим твором австрійського канцлера як і зєднання симпатії великих держав у закордонній політиці.

Жаль, який лишив канцлер по собі свідчить усупереч німецькій пропаґанді, що канцлер тішився великою симпатією серед австрійського населення.

Австрія виходить з тяжкою стратою з політичної кризи. З другого боку з усіх голосів австрійських політиків виходить, що вони підуть слідами політичного заповіту канцлера.

Дивним дивом в дні перед убивством Дольфуса минуло 20 років від початку світової війни, яку теж попередило убивство австрійського престолонаслідника в Сараєві. Страшні паралелі, про які аж лячно думати. А проте вони насуваються мимоходом у страшенно напруженій атмосфері... Видається начеби людськість нічо не хотіла навчитися з історії і то навіть з недавно ще свіжого страшного минулого...

З. В. Р.

При всяких нагодах збирайте датки на мандрівні бібліотеки, які підуть на західні землі.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 3. СЕРПНЯ 1934.

ВІЛЬГЕЛЬМ ЛІХТЕНБЕРГЕР.

Важна телефонічна розмова.

Льорі, навіть не дивлячись перед себе, потягла двері від телефонічної будки на одній із найживіших міських площ. Негайно висунулось рамя якогось чоловіка і зачинило сильно двері. Льорі чула ще слова, сказані страшенне несимпатичним для неї голосом:

— Но, но-но! моя пані! Не так нагально! Чи ви не бачите, що я тут розмовляю?!

Цього схвильована Льорі не запримітила. Але тепер бачила вже дуже виразно, що там розтаборився якийсь імпертинентний молодець і розмовляючи телефоном зовсім безжурно кидав їй погірдливі погляди переможця.

Не було ніякої ради. Була тільки надія, що той добродій з чемности для жінки таки нарешті скінчить. Льорі робила все, щоб він зрозумів, яку вона має негайну справу. Вона переступала з одної чарівної ніжки на другу, відгортала нервово волосся з чола, напружувала зір майже з гіпнотичною силою.

Та все це не робило на молодого панка ніякого враження. Він усміхався щораз нахабніше, а те, що він говорив до телефону, було щораз байдужнішого змісту. Льорі почала давати йому нові знаки своєї нетерплячки. Але він висміяв її. На його джентельменство не можна було рахувати. Видко, що у телефонічних будках нема джентельменів. Та те, чого не можна сподіватись від людей, можна сподіватись від автоматичної машини. Коли час телефонічної розмови гостеві скінчився, Льорі прийде на чергу. Вона дала поглядом повним погорди зрозуміти молодцеві, що думає про нього і терпеливо чекала.

Автомат виконував свою роботу. Розмова була скінчена і молодець повісив слухальце. Це був знак для Льорі, щоб повторити свій наступ. Вона знову потягнула дверми будки, щоб нарешті викурити звідти цього нахабу Але з будки знову висунулася та сама рука і знову зачинила двері перед самим Льоріним носом. Молодець витягнув якнайспокійніше зі своєї мошонки 20 сотиків, щоб вкинути їх до автомату.

Тепер уже урвався терпець Льорі. Енерґійним рухом потягла за клямку і крикнула до середини:

— Чи ви не бачите, що тут чекає дама?

Він відповів подразнений:

-- Певно, що бачу! Я не сліпий!

— Як довго ви гадаєте сидіти в тій будці?

— Поки не скінчу своєї розмови.

— Я гадаю, що ви могли вже давно її скінчити!

— Так? ви взагалі не маєте що гадати про мою розмову! Це зовсім не ваше діло!

— Ого! вибачте! Коли ви годинами сидите в телефонічній будці...

— Про які години ви тут говорите! Я розмовляю всього шість хвилин!

— Шість хвилин це те саме, що ціла година! Головно, на вулиці! У телефонічнім автоматі!

— На тему часу взагалі не хочу мати приємности починати з вами дискусії!

Він звернувся до телефону і свобідною рукою хотів зачинити двері. Але Льорі вставила між двері одну ногу і голосом, якого сама не сподівалася по собі, крикнула:

— Але хочу вам сказати одно, що ви не джентельмен!

Він вкинув двацять сотиків до автомату, але не починав нової розмови. Спокійно, майже з погрозою звернувся він до Льорі:

— Моя пані! те, що ви тепер сказали, це образа...

— Так? — крикнула вона бадьоро. — Образа? Справді! Я й не знала! Але тішусь, що попала бодай нехотячи! Бо я хочу вас образити! Повторяю ще раз, щоби ви не мали найменшого сумніву: ви не джентельмен! Чи це вам вистарчає?!

За той час зібрались довкола будки перші цікаві прохожі. У гурті почали люди ділитись на „за" і „проти". Молодець у будці, що дуже радо був би відповів Льорі у такому самому тоні, рішив, що треба свою телефонічну розмову скінчити. І Льорі була би радо відійшла до іншої будки, але зібрана юрба не дозволила вже на відступ. Зрештою для Льорі булоб ніяково покинути поле бою з програною.

Льорі рішила, що треба поставити ультимативне домагання:

— Слухайте, мій пане! ви говорили тепер повних шість мінут!

— Отже годину? — глузував панок із середини. — Дуже тішусь, що ви починаєте нарешті мати якесь зрозуміння довжини часу.

Вона вдала, що не чує цієї відповіди, із вирахування, щоб зєднати собі симпатію публики. Зовсім ділово, хоч і схвильованим голосом, говорила далі:

— Впустіть мене до будки тільки на дві мінути. Я маю передати тільки коротесеньке повідомлення.

Він відповів на це вже дещо роздратований:

— Я був би це зробив сам, якби ви були мене відразу розумно попросили! Але після того, як ви заявили, що я не джентельмен, я не маю найменшої потреби старатись, щоб ви змінили думку про мене. І тому прошу вас відчепитись від мене!

Цим був би імовірно інцидент зовсім закінчився, якби через юрбу не продерся якийсь прохожий.

— Мій пане! — кончав він тоном, який мав

Памяті дорогого товариша.

Спомини про дні спільних военних трудів і спільної громадської праці з пок. дир. І. Бабієм.

Важке і незавидне положення активного українця, що в нинішніх часах не вирікається своєї нації й її ідеалів та одночасно мусить пристосовуватись до реальних умовин, щоби крок за кроком побільшувати національні здобутки. Він зводить сам з собою найбільшу боротьбу, переживає внутрішні трагедії, наражує себе і свою родину вічно на те, що в кожній хвилині опиниться без хліба, а вислід такий, що власні земляки його не розуміють і в кожному його кроці добачують злу волю. Цілу працю активних громадян оцінюють земляки крізь призму своїх тісних поглядів і замість слова признання — мають за ту працю лише важкий докір.

Щойно тоді, коли тої людини не стане між живими, а факт її смерти потрясе умами ширших кругів, настає зворот в оцінці її праці. Тоді ті самі люди, що колись її осуджували, ставили їй прилюдні заміти й перепони в змаганнях, починають розуміти, кого втратили.

Так було і з бл. п. дир. Іваном Бабієм. Із ним відійшла від нас високоідейна людина, та одночасно один із немногих тверезих умів, що признавав лише працю і всю свою працю посвятив для двигнення власного народу. Для нього він жив, за нього і вмер.

Із бл. п. Іваном Бабієм стрінувся я вперше в листопаді 1918 р. в рядах У. Г. А. Спершу був він командантом двірця в Тернополі, а в кілька тижнів пізніше призначено його командантом двірця в Ходорові. Згодом призначено його до залізнодорожної управи, де положив великі заслуги при її організуванні. Постоями залізнодорожної управи були: Бучач, Чортків, Іване Пусте, Камянець Подільський, Жмеринка, Балта й Бірзула. Покійний ділить долю й недолю, радісні й болючі хвилини У. Г. А. у визвольних змаганнях. На кожний заклик вищих команлантів була в нього одна відповідь: „По приказу, пане командант!" Як тисячі інших, так і його не пощадив пятнистий тиф у чотирокутнику смерти у Жмеринці. Та ледви прийшов до себе, вже знов на своєму пості. Турбується всім, відвідує хворих і піддержує їх на дусі. Всі, що його тоді бачили, дивувалися притомности його ума, спокоєві духа та величі енергії. Хто з нас не пригадує собі того моменту, коли в Балті дула большевицьких гармат і скорострілів, спрямовані на ешалони У. Г. А., ждали лише приказу комісарів до стрілу! Покійний із найбільшим спокоєм духа втихомирив комісарів і ціле військове майно У. Г. А. вивіз до Бірзули. А був це горячий час. В тому часі переводить також покійний пішою дорогою цілу боєву частину разом із военним майном до Могилева, перебивається до ген. Вдовиченка, передає йому ціле майно, і сам, як дисциплінований старшина, голоситься до фронтової частини, де видержує аж до останнього розвалу У. Г. А.

В 1921 р. стрінув я знову покійного у Бережанах. Був учителем в утраквістичних відділах державної гімназії. Діяльности його в школі я не всилі представити. Досить сказати, що покійний здобув собі працею в Бережанах повне довіря та любов серед шкільної молоді. Коли основано Пласт, покійний був його провідником від самих його початків аж до розвязання. Був приятелем і батьком молоді, піклувався кожним своїм учнем зокрема, цікавився умовинами домашнього життя своїх учнів, помагав їм у науці, бідним і здібним виєднував лекції або підмоги, хворих відвідував, приносив їм ліки та підносив на дусі. Це не пусті слова. Бо найкращим доказом їх правдивости це той факт, що коли покійного перенесли до Львова та на відхідному прощала його молодь і батьки з найбільшим жалем.

Але покійник не обмежувався до педагогічних обовязків і був активним громадським робітником. Не було в Бережанах українського товариства або установи, до якої він не належав не лише як член рядовик, але і як активний член виділу. За те пішли на нього доноси до влади, що покійний за богато працює в українських установах, але це покійного не відстрашило від народньої роботи. Такі факти хай говорять за себе.

Ще наші молоді стрільці сиділи у таборах, як уже в Бережанах оснувалось товариство „Опіки над молоддю", ще непогребані кістки валялись на Лисоні, а в Бережанах повстало товариство „Охорони военних могил". Покійний був членом основником обох тих товариств і впродовж цілого ряду літ належав до виділу та брав живу участь у заходах викупити у Посухові куснік грунту зі стрілецькими могилами. Як педагог, розуміючи значіння „Рідної Школи", підпомагав її не лише матеріяльно відсєтковими датками, але й працею. як член Старшини Кружка „Р. Ш." в Бережанах. Як член старшини ходив просто як курсор по хатах громадян і переконував їх про обовязок піддержати „Р. Ш.", а коли в січні 1927 р. скликано в Бережанах віче в шкільних справах, то покійний виступив на ньому з рефератом, вказуючи вагу і значіння рідношкільного виховання.

Не остав він німим обсерватором і в ділянці кооперації. Доцінюючи вагу економічної незалежности працював на полі української кооперації від самого початку свого перебування у Бережанах. В червні 1921 р. на загальних зборах споживчої кооперативи „Народній Дім" у Бережанах вибрали його вже членом управи. Від того часу аж до червня 1928 безперервно працював на тому пості. І коли нині „Народній Дім" у Бережанах має 12 платних службовиків, то в тому чимала заслуга покійного. Були роки, коли покійний із правдивою посвятою весь свій вільний час віддавав на працю у тій установі. Не диво, що „Народній Дім" у короткому вже часі став гордощами для одних і сіллю в оці для других. Розвій „Народнього Дому" став завязком „Окружного Союзу Кооператив" у Бережанах, а першим членом управи нової станиці став знову бл. п. Іван Бабій. Машина „Народнього Дому" була вже наладнана, йшла своїм правильним ходом і тому покійний міг усю свою енергію присвятити праці в „О. С. К.", а в „Н. Д." виконувати лише обовязок контролі. Покійний не оглядався на свою державну посаду, але їздив до кооператив по селах. Переводив загальні збори, виголошував святочні промови й реферати. Був у Целеві, Вибудові, Рибниках, Потуторах, Гиновичах, Козові і т. Не згадую вже інших товариств, як кредитове Т-во „Надія", в якій був теж членом управи від 1925 до 1928, „Учительська Громада", Філія „Просвіти", „Українська Бесіда", „Українська Бурса" й „Сирітський Захист", в яких брав активну участь.

на меті зробити враження на Льорі — чи ви знаєте, що ви? Ви падлюка!

Панок із будки загудів довгим:

— Що-оо?

— Так, падлюка! — відповів йому новий гість, — коли ви так поводитесь із молодою дамою!

У найближчій хвилині настав хаос. Можна було з нього тільки те зрозуміти, що панок із будки вискочив, підскочив до прохожого і вдарив його поза вуха. Чути було теж крик Льорі. Цей крик спровадив поліцая.

Спочатку був сам. Треба було аж другого сторожа прилюдної безпеки, щоб почати правильну урядову акцію. Залишився тільки спричинник, обвинувач і свідок, Льорі. Усі трое походились так, що поліцаї мусіли завести їх до найближчої поліційної станиці. Там уже все йшло за порядком. Спричинник зізнавав — показав легітимацію на імя д-ра Ернста Хонстанта —, добродій, що дістав поза вуха — це був каварняний танцюрист —, Льорі теж і то найбільше зізнавала. Бідний д-р Хонстант провинився так страшно, що можна було його на підставі Льоріних зізнань засудити на досмертну вязницю.

Звільнили всіх трое. Танцюрист, згідно зі своєю професією, пробував відразу перерахувати свої послуги на гонорар і запропонував їй зустріч. Вона відкинула його ясно й енергійно. Після цього він відійшов із міною чоловічка, який не знав, навіщо зїв жабу.

Льорі і молодий доктор зупинились іще на мить перед комісаріятом. Доктор навіть усміхався. Тепер мав він зовсім іншу усмішку, ніж тоді, як сидів у будці.

— Стільки хвилювання! І зовсім непотрібно! — сказав він.

Льорі мусіла всміхнутися:

— Так зовсім непотрібне воно не було! Бо ви же дали тому танцюристові поза вуха на задаток, на який він заслужив собі аж пізніше, запрошуючи мене на ранде-ву.

— І так бачите, панно Льорі, поправді ніщо в світі не є непотрібне.

Вона глянула на нього здивована:

— Яким правом ви називаете мене Льорі?

— Без ніякого права. Коли ви подавали своє імя і прізвище, я почув тільки „Льорі". І цього для мене досить. Чудове імя! Якби я був знав, що ви називаєтесь Льорі...

— Тоді ви були би перервали свою розмову?

— Імовірно. Але послухайте, панно Льорі, ми повинні би тепер закурити папіроску перемиря? Ось бачите, перед нами каварня... Чи мали би ви охоту?

Вона завагалась хвилину і сказала:

— Мій Боже! чому ні? Після зденервування кава і папіроска це добрий лік.

Сиділи в каварні вже цілу годину, розмовляючи про все і ніщо. Нараз доктор не докінчив речення і засміявся:

— Яке це веселе! Коли ви стояли перед телефонічною будкою, то кричали до мене, що не маєте ні дві хвилини часу. А тепер сидите тут уже довше, ніж годину і ще не телефонували.

— Так, це правда, — сказала вона і задумалась.

Це „так" звучало якось так дивно, так таємно, що доктор зважився спитати:

— Панно Льорі! ви не мусите мені відповісти. Але тепер я цікавий, чому ви стояли такі схвильовані перед телефонічною будкою. Це мусіло бути щось поважне, бо інакше ви відповіли би на мою малу нечемність багато спокійніше.

Вона мовчала довше. Вони обоє споважніли. Легке тремтіння біля її уст вказувало, що нелегко відповісти їй на це питання. Нарешті рішилась:

— Скажу вам! Ви відгадали, що я була більше зденервована, ніж звичайно. Трапилась мені така історія: Мій шеф, в якого я працюю як секретарка, старший пан, вдівець, зовсім несподівано для мене освідчився мені. Це так упало на мене і я була така неприготована, що я не могла зараз дати йому відповіди. „Ні" не хотіла я сказати, а „так" було понад мої сили. Я вийшла з бюра й обіцяла йому дати відповідь телефонічно.

— Тепер розумію! Ви дійшли до того, що рішили йому зателефонувати „ні".

Він дивився з великою увагою на неї.

Льорі легко похитала головою.

— Ні! не так. Я бігала дві години по місті, думала і передумувала. Врешті сказала я собі: Така бідна дівчина як ти не має права відкидати такої блискучої нагоди. Мій шеф зовсім для мене невідповідний, але він чемний і симпатичний. Я можу зовсім добре уявити собі життя при ньому. І я рішилась сказати йому „так".

Їх погляди побігли у два протилежні кутки каварні. Після довшої мовчанки доктор трохи загикуючись, із нелегким віддихом сказав:

— Тут, панно Льорі, не будете мати таких труднощів із телефоном. Підійдіть і скажіть свому шефові своє „так"...

Вона повернула поволі голову в його бік і ледви примітна усмішка осяяла її обличчя. Майже у побожному тоні сказала вона:

— Не треба ніколи йти проти своєї долі. І коли доля не хотіла, щоб я сказала „так", то і я теж здається сама цього не скажу...

— Льорі!

Він узяв її руку, підніс до уст і майже крикнув.

На щастя, ніхто цього не запримітив. Бо це мала, тиха каварня, одна з тих, що мають найліпшу каву, але найгіршу акустику.

Переклав аб.

Ширіть наш часопис!

Та не кінець на тому. Коли в 1928 р. розгорілась партійна боротьба перед виборами до сойму, то на одному з політичних віч забрав покійний слово і в палкій промові боронив кандидата УНДО.

Бл. п. Іван Бабій був прямолінійний, не признавав хитань, справжній вояк. Ішов завсіди прямо за порадою розуму і поривом серця, згідно зі своїм переконанням та совістю. Ніколи на нікого не оглядався. Був самостійний і не рахувався з власними прикрощами.

До характеристики бл. п. Івана Бабія треба додати таку подробицю. В минулому році виступав покійний як свідок перед бережанським карним судом. І коли інші свідки з кругів української інтелігенції перед тим самим судом складали свої зізнання в польській мові, то бл. п. Іван Бабій зізнавав українською мовою. Так само на відомій розправі у Львові, де так негідно старалися його здискредитувати, він як директор державної гімназії, не вагався прилюдно манифестувати свою національну приналежність. Скільки українців, польських державних урядовців, робить те саме?!

Ще кілька днів перед смертю писав покійний до свого товариша: „Моя родина виїхала, а я пораюся біля віднови шкільного будинку. Дай Боже, щоби в цій відновленій школі обновилася й наша молодь і отряслася зі страшного ферменту, який грозить і її самій і майбутности цілої нації".

Коли в памятну середу 25. липня ц. р. наспіла до Бережан сумна вістка про жахливу смерть бл. п. дир. Івана Бабія, ніхто з бережанців не міг цьому дати віри. Брат підніс руку на брата. Вбито ідейну, свідому, послідовну, активну людину. А коли й ми бережанці станули вже над отвертою могилою бл. п. дир. Івана Бабія й почули слова останнього прощання з уст численних промовців, то наше серце стиснулося на думку, чому то аж після смерти оцінюється правдиву вартість людей.

Д-р Володимир Бемко.

Про всякі морочливі речі.

(Докінчення.)

Прага, у липні.

ЦІЛА БУХГАЛЬТЕРІЯ В ГОЛОВІ.

Але ось тут ми й приходимо до тої самої „точки". Бо московського професора та інжиніра удержувала „держава", а нашу школу мусить утримувати громадянство. І ось в тім і є „Ахилева пята" цілої нашої національно-державної проблеми. У „людей" громадянин заплатив собі раз на рік державний податок — і в ус не дує, — все йому мусить бути, а у нас чоловік до всіх своїх особистих клопотів мусить мати в голові цілу культурно-національно-політично-патріотичну бухгальтерію. Він мусить знати: коли вилізе з боргів матірне Т-во „Просвіта", чи дістали рідно-шкільні учителі у червні 1934 року своє утримання за листопад 1933 р.; чи Т-во Прихильників Подебрадської Академії має вже досить членів, чи треба й собі записуватись на зламану голову, бо пропаде „УТГІ" (Т-во Прихильників Академії фінансує УТГІ). А як УТГІ не пропаде, то чи не треба вступити на курси українознавства — підтримати нове діло і самому, на кожний випадок, підтягнутись. І як бути з такими проблемами: чи викупляти площу Сокола-Батька у Львові, чи будувати Український Дім у Празі; чи жертвувати на інвалідів УГА чи на „вакаційні оселі" Марійського товариства? Тут мимоволі змолишся за Всеукраїнським Національним Конгресом і за всенародним національним податком! Нехай уже довбнею, але раз!

А покищо — борись, брате, на всі фронти і за все відповідай! За „Просвіту" — відповідай, за „Рідну Школу" — не забувай, за Подебрадську Академію — моральну відповідальність — неси, за УТГІ — потилицю чухай, за фонд „Учітеся, брати мої!" — крізь землю провались!

І нікому поскаржитися і ніхто тебе не пожалує, а ще вилає і ногою копне!

ПРО ОДНОГО МОЛОДОГО ДИПЛЬОМАТА.

Звідси й пішла історія про нашого одного молодого дипльомата. Історія трохи неприємна, але цілком правдива, а тому повчальна.

Оце був у мене один добрий знайомий у Празі. Чоловяга, як належиться, старий студент, не в тімя битий, ріжні там мови знав і завжди наш Цесус (себто: Центральний Союз Українського Студентства) висилав його на міжнародні студентські зїзди перед всякими народами справу вияснити і наші скарги заявляти.

Отож одного разу зібрався такий зїзд у Празі. Мому знайомому, значить, їхати нікуди не треба, тільки надягти комірчик і краватку та йти на засідання: мандати від Цесуса всі в порядку, як слід. Тільки — бачу, крутиться він по хаті, а не йде. — Чому, — питаю, — не йдете народні, значить, права захищати? — Бо не хочу — каже — сто чортів з тими правами! — Якто, — кажу, — що за причина, а хтож піде? — Та не піду — каже — і край! Я до нього й сяк і так: поясніть, мовляв, в чім справа: краватки не маєте чи грошей на каву? — Ну, то, слухайте, — каже, тільки нікому не говоріть. — Звичайно — кажу — нікому! (но, а написати можна?) — Вийшла така історія. Вислали мене і ще двох делеґатів від Цесуса на такий міжнародний студентський зїзд до Амстердаму чи до Відня — не має значіння. Ну, ми ходили там, репрезентуємо, виступаємо прилюдно, говоримо й приватно... І підсів я підчас обіду до якогось французика: всеж, думаю, нація не маленька, на випадок чого, пригодиться... Ну й починаю, як звичайно: Нація ми велика, сорокміліонова, і залізо, значить, і вугілля маємо. Тільки кожний нас кривдить: і большевики нас бють і сусіди нам кривду роблять і який не є пустяшний народ, той лаптем своїм нас штрикає!

ОДНО ФРАНЦУСЬКЕ: ПАРДОН!

Звичайно, звикли ми, дипльомати, до того, що в таких випадках ріжні представники, що ми їм скаржились, зітхали разом з нами, закочували очі і всякі, значить, жалісні слова говорили. А ми й оповідали потім, якихто приятелів Україна придбала! Але на цей раз французик мій щось здивував мене: бачу, — слухає, тільки головою не киває, лише усе червоніє та сопе. Враз, як шарпнеться на кріслі та рукою по столі — брязь! — Пардон, месіє! Я аж остовпів! — Пардон, — каже, — я вже цю пісеньку від ваших пару разів чув. Скільки вас? 40 міліонів? Так якже вам не соромно скаржитись та Лазаря співати? Вам румуни не дають шкіл: а деж ваш нарід, а що робить ваша інтелігенція? Нас також 40 міліонів, але коли прийшло діло під Верденом, то ми не побігли до вас плакати, тільки стали муром. Пардон, — каже, — але у вашої нації багато жебрацької психольогії! — Так ніби по лиці мене ляснув! Ну й що ви скажете? Почервонів я з голови до пят, скипів, за хвилинку уже й з обіду утік. Але й по цей день я вдячний тому французикові: він навчив мене,

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 3. СЕРПНЯ 1934.

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

ПЕРШІ ВІСТКИ ПРО АМЕРИКУ.

Війна популяризує Новий Світ. — Наші перші звязки. — Трохи ґеоґрафічних даних.

Подорожникові Амеріґові Веспучієві вистало до слави те, що йому трапився проворний накладчик його описів, Вальземілер, який в інтересі своєї накладні піддав думку, щоби нову землю назвати в честь Амеріґа його іменем. І ця думка принялася. Це значить мати щастя.

Та це часи минулі. А в новіших... Хто зі звичайних людей цікавився Америкою поза її ціним продуктом — тими долярами, що ніде не родилися, тільки в Америці й відти розходилися й до недавна, ба ще й сьогодні, стали валютою світу. Тямимо добре еспансько-американську війну (1898). Якби Еспанія не належала до Европи, то хто зна, чи була би в той час преса про цю війну згадувала.

Але вже зовсім інакше було від часу світової війни. Колись, за президента Джеймса Монро (1817—1831) американці визнали засаду (1823), що їм нема чого шукати в Европі. Інакше думав Вудро Вільсон (1913—1924). В 1917 р. рішив вмішатися до европейських справ, щоби принести полекшу всім, які бажають волі й тому — створити нову карту повоєнної Европи, даючи їй основу для будови европейських Зл. Держав. Від цієї пори почався на велику скалю безпосередній звязок Америки з Европою. Зіткнулися народи старого й нового світу. Европа подивляла американську економічну, а згодом, то й мілітарну силу (2 міліони амер. війська прийшло до Европи) і справність, коли Америка вспіла за короткий час зорганізувати, озброїти й вислати за океан велитенську свіжу армію для скріплення своїх ідей. Не то для Европи загалом, але навіть для українців американці перестали вже бути леґендарним далеким народом, що як той казковий князевич живе на недосяжній шкляній горі. В Америці перебувала українська дипльоматична місія, американський уряд після відвідин делеґації у 1922 р. устами свого представника Карла Гюза, висловився про українську справу: Американські українці, що гадали вернутися колись до рідного краю заробивши гроша на чужині — перестали вважати Америку за чужину, приняли її горожанство й осіли тут на постійне. Почалися живі звязки родинні й громадянські. Америка перестала й для нас бути поза світом. Щоправда, то велика віддаль від цієї землі дає нам змогу освоїтися ледви з її назвою й американський край і нарід для Европи все ще малощо не екзотика. Чи не сімох ледви українців-інтеліґентів із Галичини, відвідали Америку й назад вернулися, очевидно не рахуючи десятків тих, що залишилися в Америці чи для прожитку, чи — як нечисленні — для підтримки українського духа в еміґрації.

А тимчасом — ця Америка має зовсім поважні дані на те, щоби нею зацікавитися хочби так, як неодною европейською державою. З якого боку? З кожного: чи з ґеоґрафічного, чи з культурного, чи політичного.

Почнемо з ґеоґрафії. Велитенський суходем серед двох широких океанів удвоє такий великий як Европа, не вчисляючи вузького осередка. Не менше від простору звертають увагу височенні гори, найбільші у світі, великі ріки, озера, преширокі рівнини-степи, незвичайно видайні багаті копальні й фабрики. Уявім собі на цій землі високорозвинену техніку, безмежні торговельні багацтва, навіть високу хліборобську культуру.

Весь цей континент схожий на величанське корито, якого стіни йдуть підвищенням рівнобіжно і здовж обох океанів Атлянтійського і Тихого. Це Алеґени на сході й Кордилієри на заході. Кінці американського корита відкриті від півночі аж до полудня. Дном такого корита пливе велитень-ріка Огайо. На цьому континенті на цілу його довжину кольосальна держава — Злучені Держави Америки, що простягається від берега до берега й може досягнути своєю рукою обі земні півкулі — західню і східну. Розуміється, що такий великий простір мусить мати й ріжне підсоння, а враз з ним ріжноманітну ростиню. І має її дійсно: від бавовни, рижу, гуми, кави, бананів, помаранч, цитрини і ґрейпфруту до — вівса. І все це американці зїдають з вівсом (quaker oats) включно. Інша річ, що через відкриті двері від півночі, американське підсоння зовсім не відповідає підсонню Европи на такій самій ґеоґрафічній ширині. Були випадки, що мороз знищив серед літа помаранчеві сади на Фльориді. Тому управу теплих ростин перенесли до Каліфорнії, під захист гір. Наші люди говорять, що в Америці є на день чотири пори року. Це дійсно близьке до правди. Нераз серед літа пройме таким холодом, що не знати, що робити. Не помагає і струя ґольфу, яка наближається тільки на полудневому сході до американського побережжа.

Кажуть, що ґольф віддалюється від Америки. Тоді він напевно наблизився би до Европи. Вже навіть писали, що американські інжініри обдумали таку ґать, що мала би цю струю привернути до Америки, та обрахували кошти такої стіни на міліярди долярів. Але ледви, чи Европа дала би заморозити себе. Та не тішмося даремною балачкою, що буцімто ґольф віддалюється від Америки. Покищо все по старому.

З околиць рівника виходить мабуть однакова скількість горячої води. Біля Фльориди вливає ця струя на секунду 30 міліонів кубічних метрів тієї води себто ні менше ні більше, лише 20 разів стільки, скільки води вливають у моря всі ріки цілого світу. Теплоти цієї струї вистане ще добре, щоби огріти південно-східну частину Америки. Яку теплоту розносить ця струя, може сказати той, хто переплював Атлянтійський Океан.

що то є народня гордість! І тепер я — на ріжні дипльоматії — ні ногою!

Самодіяльність, витревалість, жертвенність, рахунок на рідний грунт — ось де наша дипльоматія! Коли ми тут виграєм, то всюди виграєм і всі до нас прибіжать. У противному разі, — кожний нам буде стукати по столі.

Так і не пішов на зїзд і навіть із Праги виїхав — до Галичини на рідний грунт...

Ось такою історією про одного молодого дипльомата хочу закінчити слово з приводу 12-их роковин існування нашої Української Політехніки — Господарської Академії в Подєбрадах.

Занадто ми розголосили про своїх 40 мілїонів! Думали, — буде краще, а воно вийшло на гірше!

Тепер ходиш по Европі та так і бійся, що тобі стукнуть.

І. дійсно, стукають!

Тор Дько.

Ювилей читальні „Просвіти“ в Джурині.

25-ліття читальні „Просвіти“ в Джурині. — Посвячення читальняного дому. — Ювилейна академія. — Привіти. — Святочний концерт. — Загальне враження.

Величаво святкувало в неділю 29. ц. м. село Джурин, пов. Чортків, 25-ліття іствування місцевої читальні „Просвіти“, що за той час виконала у селі велику працю і може повеличатись неабиякими її успіхами: прегарним власним домом з чудовою салею, метким аматорським гуртком, що дав за останніх 10 літ понад 100 вистав не тільки в Джурині, але й по сусідніх селах, власним хором, орхестрою трубною і мандоліновою, добірною бібліотекою, тощо. Колиж іще додати, що слідом за читальнею „Просвіти“ і з її почину розвинулись у селі й інші установи, а саме кооператива „Згода“, кружок „Сільського Господаря“ і руханково-спортове товариство „Луг“, то дістанемо повний образ народньої праці в Джурині.

Не диво, що громадяни села оцінили як слід працю читальні для їх освітнього піднесення і в день її ювилею явились масово на святі. Прибули не тільки молоді, але й старші і найстарші члени читальні зперед 25 літ, всі бувші і теперішні виділові під проводом голови селянина Грицика, всі ті, що будували читальню, давні і теперішні члени аматорського гуртка, з того деякі жінки з малими дітьми на руках і т. д. Прибули також делеґати читалень з сусідніх сіл: Білобожниці, Половець, Цвітови і Трибуховець. З Чорткова був, на жаль, тільки один представник, а саме голова філії „Просвіти“ адв. д-р Хичій, хоч обіцялося було приїхати кількох інтеліґентів. Зате повитання голови філії і на дворці і перед читальнею було тим щиріше і величніше. Бо як тільки голова приїхав, орхестра привитала його маршом, а мала дівчинка вручила йому китицю цвітів, перевязаних жовто-блакитною стяжкою з таким написом: Голові філії „Просвіти“ в Чорткові від виділу читальні „Просвіти“ в Джурині в день 25-літнього її ювилею. Цим привітом був голова філії щиро зворушений.

Само ювилейне свято читальні злучено з посвяченням читальняного дому, на якім повівав гордо український прапор, після чого відбулася ювилейна академія, а вечором святочний концерт. Свято почалося в год. 3. попол. (по вечірні). З церкви вийшла процесія з трьома священиками: о. дек. Воробкевичем з Білобожниці, о. Чижом з Половець і місцевим парохом о. Івахнюком. Попереджали процесію шпаліром молоді дівчата у народніх строях під проводом п. Цішерської. Коли процесія увійшла через тріюмфальну браму до великої чит. домівки, яка була вся чудово прибрана образами, рушниками, зеленю і живими цвітами, духовенство відправило при вівтарі на сцені панахиду й парастас за померших членів. Підчас відправи співав читальняний хор. Після парастасу духовенство разом з процесією обійшло чит. дім і довершило його посвячення. По посвяченні о. парох Івахнюк виг[illegible]сив гарну змістом промову про вагу того ювилею і процесія вернулась до церкви.

Після того нарід вернувся знову до читальні, де почалась академія. Започаткувала її добре вишколена дута орхестра, що відіграла „Боже великий“. З черги виступив мішаний хор, що під проводом п. Кирила Цепенди відспівав „Просвітянський гимн“ і „Боже вислухай благання“. Зараз потім п. Мих. Петришин відчитав широкий привіт, що його прислав на свято зі Львова джуринець д-р Іван Німчук. Привіт цей був цілою історією читальні за час її 25-літнього іствування; в часі його відчитування неодному старшому членові заблисли сльози в очах. В дальшому відспівав міш. хор „Ой горе тій чайці“, а муж. хор „Ой поїхали вози з України“ та „За річкою, за Дунаєм“. З черги член амат. гуртка В. Бойчук віддеклямував поему Шевченка „До Основяненка“, після чого виступив з промовою голова філії д-р Хичій, звертаючи головну увагу на вагу згоди й єдности. Побажанням діждатись тої єдности в селі, яке ще донині розбите на українців і москвофілів, закінчив делеґат свою промову, якої вислухали всі з найбільшою увагою. Після тої промови були привіти. Від українських товариств у Білобожниці, зокрема від тамошньої читальні, витав джуринську сестру з ювилеєм о. дек. Воробкевич, від товариств у Полівцях — о. парох Чиж, від читальні „Просвіти“ у Цвітовій (пов. Бучач) відчитав привіт п. М. Петришин. Після тих привітів учасники свята відспівали „Ще не вмерла“ і на тому ювилейна академія, якій прислухувалось багато людей також знадвору, закінчилася.

На закінчення ювилею відбувся вечором святочний концерт, у програму якого входили виступи хору мужеського і мішаного, подвійний виступ мандолінової орхестри, що відіграла вязанку народніх пісень, деклямація прольогу до „Мойсея“, виголошена дівчинкою Надею Бойчук та ін.

Ювилейне свято читальні „Просвіти“ в Джурині доказало, що українська національна ідея в тому селі не тільки жива, але й запустила там глибоко коріння. Для всіх учасників це вдатне свято буде милим споминком на все життя.

М. К.

Недуга Гінденбурга.

ПАРИЖ, 31. 7. ПАТ. Аґенція Аваса подає деякі подробиці щодо настроїв, які панують в Нойдеку у звязку з недугою президента Гінденбурга. В палаті, де мешкає фельдмаршал, панує тишина. Служба ходить на пальцях і говорить шепотом. Біля Гінденбурга находиться 4 лікарів. В палаті перебуває теж полк. Гінденбург, син фельдмаршала. Після сьогоднішньої ранішньої консультації лікарі заявили, що стан хорого легко покращав. Більшість лікарів думає, що й сим разом здорова натура фельдмаршала подужає кризу.

БЕРЛІН, 1. 8. ПАТ. В год. 9.30 ранком видано такий бюлетен про стан здоровля президента Гінденбурга підписаний проф. Завербрухом: „Після спокійно проведеної ночі ослаблення зростає. Президент республики зберігає повну свідомість. Стан безгорячковий, живчик слабший“.

—o—

Хто буде наслідником Гінденбурга.

БЕРЛІН, 1. 8. ПАТ. До 1 год. в ночі не наспіли до Берліна ніякі комунікати з Нойдек. Знак, що в стані здоровля Гінденбурга не зайшла поважна зміна. Одначе з огляду на високий вік президента треба надіятися всяких можливостей. Про враження, яке недуга президента викликала в широких колах громадянства, свідчить факт, що як Німецьке Інформ. Бюро так редакції поважніших берлінських щоденників облягає телефонічно публика, щоби довідатися про стан здоровля Гінденбурга. В політичних колах у звязку з поважним станом здоровля президента появилися ріжні здогади на тему його наслідника. Тут слід звернути увагу, що згідно з конституцією зі смертю президента республики і його атрибуції входить автоматично канцлер до часу оголошення плебісциту, на основі якого буде переведений вибір нового президента республики.

Пробоєві відділи на овиді.

БЕРЛІН, 31. 7 ПАТ. Шеф штабу пробоєвих відділів видав сьогодні у звязку з кінцем їхвіх відпусток відозву, в якій повідомляє про нормальне привернення служби й уповажнює носити однострої. Тим способом пробоєві відділи, каже відозва, вернуть на овид, щоби продовжувати свою діяльність, одначе в іншому дусі ніж перед виданням розпорядку про відпустки усуненим уже зрадником.

—o—

Страчення Плянетта і Гольцвебера.

ВІДЕНЬ, 31. 7. ПАТ. Обох засуджених за вбивство канцлера Дольфуса, Плянетта і Гольцвебера страчено в год. 16.25. Першого повішено Гольцвебера, другого Плянетту. Засуджені поводилися до останніх хвилин спокійно. Перед смертю оба крикнули: „Гайль Гітлер!“. Ще на розправі Плянетта заявив, що не є боязливим вбивником та що не мав дійсного наміру вбити Дольфуса. Як людина жалує свого вчинку і просить жінку Дольфуса йому простити. Гольцвебер заявив, що не надіявся проливу крови. Надіявся, що до канцлерського уряду дійде Рінтелен Ділав з любови до батьківщини.

ВІДЕНЬ, 31. 7. ПАТ. Наочні свідки екзекуцій вбивників Дольфуса оповідають, що засудженцям позволено попрощатися з жінками, після чого вони одержали релігійну потіху, Плянетта від католицького священика, Гольцвебер від евангелицького. Перший повис Плянетта, який згинув після 12 мінут.

БЕРЛІН, 31. 7. ПАТ. На основі повідомлень з Відня присуд на інших обвинувачених в атентаті на канцлерську палату западе щойно на другий тиждень. Сьогоднішний присуд не стоїть покищо в ніякому звязку з заявами про причини подій. Виданий сьогодні присуд торкається тільки двох обвинувачених в убивстві канцлера Дольфуса.

Новий винахід Марконія.

РИМ, 1. 8. ПАТ. Вчора в ґенуенському заливі в порті Лебанд роблено цікаві досліди з новим винаходом Марконія. Він позволяє кораблям причалювати до берегів і портів навіть підчас густої мряки й кермувати рухом кораблів з морської ліхтарні. В обох випадках досліди випали успішно. До кермування кораблем ужито короткохвилевої радієвої стації, що ділає на хвилі 60 цм. Висильна стація, з якої висилано сиґнали, находилася на 90 м. на поверхні моря.

Хліборобська проблєма в Німеччині.

БЕРЛІН, 1. 8. ПАТ. Д-р Герман, член нац.-соц. партії, виголосив перед представниками преси реферат на тему „Соціялізм в законодавстві хліборобства і прохарчування республики, справа хліборобської політики, ключа до соціяльної проблеми“. У рефераті він вказав на проблеми, що є основою до закону про дідичні рільні господарства. Ґрунт і землю винято зовсім з вільного обороту землею, тратячи тимсамим характер торговельного обєкту. Справа удержання загалу громадян з власних ґрунтів є принціпіяльною точкою соціяльної проблеми. Дідичних рільних господарств не можна теж обтяжувати довгами. На будуче не можна обтяжувати гіпотек дідичних господарств сумами, що не дадуться замортизувати в однім році. Зобовязання, приняті власниками дідичних рільних господарств, будуть їх приватними зобовязаннями і не обтяжуть господарств. Як показується, новий закон про дідичні рільні господарства передбачує створення нового роду ординації. Простір господарств реґулюється індивідуально, залежно від льокальних умовин, причому береться на увагу традиційно-культурні моменти.

Напрямні політики польського уряду.

Програмова промова прем. Козловського.

ВАРШАВА, 1. 8. ПАТ. Нині перед полуднем у салі клюбу ББ. у Варшаві відбулося засідання послів ББ. Прем. Козловський виголосив велику промову, в якій зясував напрямні політики теперішнього уряду. Найважнішим завданням уряду боротьба з господарською скрутою. Стабілізація золотого буде вдержана. Збройні сили держави будуть зміцнені. Новий закон про суспільні обезпечення буде змінений. Проблему віддовження селянства уряд вирішить після закінчення жнив.

Ціни промислових виробів будуть обнижені, а хліборобські продукти підвищені. Концентраційний табор у Березі Картуській має припинити всяку анархію в державі.

—o—

Ліквідація гітлерівців у Каринтії.

ВІДЕНЬ, 31. VII. ПАТ. Військо і поліція розбили вчора останнє націонал-соціялістичне гніздо в Каринтії. Біля Лявнміну над югославянською границею відділ 300 гітлерівців сипав фортифікації. Австрійське військо не могло зробити вжитку з пальної зброї, щоби не виставити на небезпеку югославянської граничної сторожі на границі. Тому мусіли перевести дипльоматичні переговори з Білгородом, щоби югословянські вояки відійшли на якийсь час з границі. Югославянське населення симпатизувало з повстанцями і давало їм харчі. Окружені зі всіх боків повстанці перейшли вчора югославянську границю і зложили зброю.

Відкрили радіостацію повстанців.

ВІДЕНЬ, 1. 8. ПАТ. Урядово повідомляють, що у власника дібр Месбрук у Каринтії у Веґеліца, німецького громадянина, знайшли висильну радіостацію, яка була чинна від 25. липня ц. р. Знову в німецького громадянина Вакербавера, замешкалого в Каринтії, знайшли 25 кг. амоніту. Вакербавера арештували.

—o—

Акція трьох держав за вдержання миру.

ВІДЕНЬ, 31. 7. ПАТ. „Ноєс Вр. Абендблят" повідомляє з Парижа, що атаки націонал-соціялістичної преси проти кабінету Шушніґа уважають в Парижі за доказ, що німецька кампанія проти Австрії буде продовжуватися. Наслідком розмови між шарж д' афер Франції і Мусолінієм порозуміння між Парижем і Римом поступило дальше. Італійський уряд задержить змобілізоване військо над своєю північною границею і готов піддержати солідарний виступ держав так, щоби не було ніяких суперечностей при веденні акції. В Парижі говорять, що приготовляється акція трьох держав, якої головною метою буде забезпечити европейський мир. В акції мають взяти участь Франція, Анґлія, й Італія.

—o—

Ґешефти сенатора Генрика Лєвенгерца.

„Курер Львовскі" (ч. 207) в статейці п. н. „Парцеляції п. сенатора Генрика Левенгерца" подає цікаві історії про діяльність відомого санаційного сенатора та львівського адвоката д-ра Генрика Левенгерца, який є заззятим україножером. В згаданій статейці читаємо: „Перед кількома днями зайшов до редакції „Курієра" гурток селян з товмацького повіту та оповів характеристичні історії одної **парцеляції** з 1919 р., якою опікувався **сенатор, адвокат д-р Генрик Левенгерц** (всі підкреслення оригіналу. — Прим. Ред.). Власник **„Яцківки"** товмацького повіту згодився **розпарцелювати** свою землю поміж 67-ох дооколичних селян. За виєднанням дозволу земельного уряду, зладженням контрактів, переведенням інтабуляції і поладнанням усіх справ тієї парцеляції звернулися зацікавлені селяни, за порадою невідомої людини, до впливового чинника у Львові, **адв. д-ра Генрика Левенгерца.** З тією метою зявилася делегація селян у Львові перед обличчям впливового адвоката. П. сенатор Левенгерц одержав більшу кількість марок за свої майбутні парцеляційні чинности, а вдоволені селяни вернули до дому.

Але від того дня минають тижні, місяці і роки. Пан сенатор немов призабув про парцеляцію. Одначе селяни памятали і знову вибралися до Львова. Пригадують, благають; не можуть користати з прав, а літа минають.

П. Левенгерц приобіцює, що справою займеться горячо. І знову минають дні, тижні, місяці і роки. В міжчасі вірителі обтяжують своїми претенсіями „Яцківку", а селяни стоять безрадні і дивляться. Те, що набули, **не є їх власністю, а якби сталася, несли би на своїх плечах непередбачений гіпотечний тягар.**

Ідуть селяни до Львова, шукають сенатора Левенгерца, який десь виїхав на важні закордонні конференції. Пана сенатора не застали і... зголосилися до редакції „Курера".

А далі читаємо: „Як тільки намірені власники „Яцківки" покинули нашу редакцію, ми пригадали собі, що вже **знаємо в актах подібну справу п. Левенгерца, теж парцеляційну, звязану з Мечишовом та Брикулею,** бережанського повіту. Власником обох тих парцеляційних обєктів був приятель п. Левенгерца **п. Альфред Зомерштайн.** П. Левенгерц **взяв теж гроші за зладження контрактів** і з тієї **місії дотепер не вивязався.** Але п. Зомерштайн є приятелем п. Левенгерца і навпаки... бо п. Левенгерц позичив п. Зомерштайнові більшу скількість долярів на 4 відсотки **місячно і ту суму опісля виекзеквував.** „Курер" так кінчає свою статейку:

„...Не хочемо торкатися політичної сторінки п. Левенгерца, визначного члена ББ, не хочемо говорити про його місії. В тій хвилині ми цікаві знати **історії парцеляцій: Яцківки, Мечишова і Брикулі".**

Чи українська кооперація є антисемітська?

Лібер Крумгольц, автор численних інтервю з визначними українськими діячами на тему жидівсько-українських взаємин, оголосив у „Новим Дзєнніку" численні дані про участь жидів в українській кооперації. Числові дані не обіймають „Маслосоюзу" і „Народньої Торговлі". Загальна кількість українських кооператив виносить 3.146; з них 195 мають 353 членів жидів. Загальне число міських кооператив є 114, а 11 з них мають 54 членів жидів. Загальне число сільських кооператив доходить до 2.276; 153 з них мають 258 членів жидів. Загальне число мішаних кооператив (споживчо-молочарських) доходить до 215, а 31 з них мають 52-ох членів жидів. У деяких кооперативних союзах жиди є службовиками у яйчарськім відділі. „Центросоюз" має 10 концесіонованих яйчарських маґазинів, а в кожнім з них на 10-ох службовиків працює пересічно двох жидів. „Центросоюз" вдержує торговельні взаємини з більше, як 100 жидівськими фірмами. В ґалянтерійнім відділі 65 жидівських фірм є доставцями себто 80 проц. усіх доставців. У споживчому відділі жиди є теж доставцями; зате в хліборобськім відділі є здебільша відборцями. „Народна Торговля" не має членів жидів з огляду на свій загально український характер. Зате „Маслосоюз" має у своїх кооперативах членів жидів. Більшість гуртової торговлі „Маслосоюзу" переходить через жидівські руки. „Центробанк" за 45 літ свого істнування мав поміж своїми правними членами тільки одну жидівську кредитову установу, а саме „Людовий Банк у Мостиськах", але ще перед війною в роках 1904—1914. Після війни нема ніякого контакту між українськими та жидівськими кредитовими установами.

—o—

Плян віденського замаху.

ВІДЕНЬ, 31. 7. ПАТ. Комісар пропаганди полк. Адам оголосив віденським радієм документ, який доказує, що замах приготовлено в Німеччині. Документ найдено у одної особи в пограничній місцевости Колерщляґ. Він шифрований, одначе його відшифрували. Сказано в ньому, що на випадок усунення Дольфуса нац.-соціялістична орґанізація, одержавши гасло „Зомерфест", має розпочати інтензивну пропаганду й обсадити державні будинки. Якби влада ставила спір, гасло „Прайсшісен міс італієнішер лят" має розпочати збройну акцію перш усього в сусідних краях, опісля у Відні. Гітлерівські орґанізації мали використати час, коли екзекутивна влада після усунення канцлера не буде ще знати, по чиїй ставути стороні. Шифрований документ заповідає дальше оголошення амнестії для всіх. Австрійський леґіон, що перебуває в Баварії, відійде негайно до Відня. Всі полонені мали бути увільнені.

Супроти нац.-соціялістів мав бути збережений невтральність, якщо вони самі її збережуть. Цей документ мала привести згадана особа до Відня і нахати на головній почті. За те одержала 500 шілінґів.

ВОЄННИЙ СУД НАД ПОВСТАНЦЯМИ.

ВІДЕНЬ, 1. 8. ПАТ. Головного команданта повстанців Павла Гудля відвезли до судових арештів і його судитиме воєнний суд враз з 20-ма його помічниками.

—o—

РІНТЕЛЄНА НАГНАЛИ.

ВІДЕНЬ, 1. 8. ПАТ. Повідомляють, що посла д-ра Рінтелена, дир. поліції Штайнгойзеля та комісаря Ґоцмана нагнали зі служби й обнизили платні на 33 відсотки.

—o—

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР ВІДЛЕТІВ ДО НОЙДЕК.

БЕРЛІН, 1. 8. ПАТ. Недуга през. Гінденбурга погіршується і тому канц. Гітлер відлетів сьогодні передполуднем літаком до Нойдек. Президент Гінденбурґ є притомний.

Границя Анґлії над Реном.

ПАРИЖ, 3. 7. ПАТ. Декларація Болдуіна на вчорашньому засіданні палати громад прийняла французька преса з признанням. Всі часописи подають широко заяву Болдуіна, що границя Анґлії находиться не в Доврі, але над Реном. „Журнал де Деба" називає останнє засідання палати громад памятним, зазначує, що з політичного погляду слід привязувати найбільшу увагу до останньої декларації анґлійського віцепремієра, який ствердив недвозначно, що европейський мир загрожений тільки Німеччиною. Часопис радіє тим поступом у поглядах британської політики і зазначує, що Франція повинна помагати Анґлії в тій еволюції.

—o—

Нічні вправи над Лодзею.

ЛОДЗЬ 1. 8. ПАТ. Вчора в год. 23·45 роздались сиґнали алярмових сирен. Нечисленні прохожі поспішно йшли до домів. Вулиці опустіли до кількох мінут. Точно в год. 24 згасли світла й місто потонуло в темряві. Довший час нішо не переривало тишини і щойно коло год. 1. військові рефлектори почали глядати літаків, що зраджували себе воркотанням. Темнота над Лодзею була така повна, що ворожа повітряна фльота не могла зорієнтуватися щодо положення міста. Вправи тревали до год. 2, після чого заблисло світло і місто повернуло до нормального життя.

НОВИНКИ

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— **Редакційні вісти.** Після довгої недуги вернувся до праці і на час відсутности гол. редактора перейняв провід у редакції **ред. І. Кедрин.** — **Ред. д-р Іван Німчук** виїхав на відпустку.

— **Зміна границь судових округ.** Як повідомляють з Варшави, рада міністрів предложила президентові республики проєкт розпорядку в справі границь округ апеляційних судів у Львові, Кракові і Люблині, знесення окр. суду в Сяноці і зміни границь окр. суду в Яслі, Перемишлі, Н. Санчі, Ряшеві, Тарнові і Вадовицях. На основі того розпорядку округи городських судів у Балигороді, Буківську, Ліську, Лютовисках, Риманові, Сяноці й Устриках Долішних будуть прилучені до окр. суду в Яслі, городський суд у Бірчі до окр. суду в Перемишлі, а городські суди в Березові і Динові до окр. суду в Ряшеві.

— **Трагедія на ріці.** Як повідомляють із Сокаля, в Бузі втопився 22-літний скарбовий урядовець Пільх. Вибрався він каяком на прогульку з 20-літною абсольвенткою консерваторії Пясецькою. В часі прогульки каяк переверлувся й обоє впали в ріку. Пясецька вміла плавати і доплила до берега, де й зімліла з перелятуги. Тимчасом Пільх, що не вмів плавати, втопився. Тіла його покищо не знайшли.

— **Що можливе в Румунії.** В Тімішорі (Семигород) відбувся цікавий процес. Залізничий урядник Йосиф Бавер служив 19 літ державі. Вкінці прийшов іспит з румунської мови Бавер перепав і його видалили зі служби. Він поскаржився до суду і суд рішив, що на основі §§ 66—68 мирових договорів з причини незнання румунської мови не можна нікого видалити зі служби. Держава до 15 день мусить приняти його знову на службу, мусить заплатити всі кошти процесу і заплатити залеглу платню за час процесу.

— **1000 гектарів кукурудзи знищив град.** З Констанци повідомляють, що по великих спеках в околиці, стали падати великі дощі з градом, котрий знищив 1000 гектарів кукурудзи. Град понищив багато дахів і повибивав шиби.

— **Устав із мертвих.** Румунського селянина Г. Олтяну з бакївського повіту затягнено в список полеглих на війні. Суд з Рикичюн зробив законні кроки як для померших. Але велике було здивовання, коли Олтяну явився у суді і заявив, що йому навіть не прийшло до голови вмирати на війні.

— **Альохін надалі переможцем.** Шаховий турнір у Цюріху скінчився. Перше місце дістав Альохін (13 пунктів), друге Фльор і Еве (12), третє Боголюбов (11 і пів), четверте Ляскер (10), пяте Бернштайн і Німцович (по 9), шосте Стальберг (8), сьоме Йонер (7 і пів), восьме Геннебергер (5 і пів), за ними йдуть Гіґлі, Росселі, Гроб і Міллер, Неґелі та Йосс.

— **Ріжні вістки.** Міська рада Парижа призначила 50.000 фр. на будову памятника для бельгійського короля Альберта в Парижі із вдячности за його любов для Парижа. — У китайській провінції Гонан вибухнула епідемія холери; денно вмирає около 100 осіб. — Дольфус безпосередньо перед своєю смертю написав статтю для французького денника „Ексцельзіор". — Американське товариство „Експрес" зорганізувало 30-денні подорожі по Рад. Союзі з такою маршрутою: Париж, Берлін, Ленінград, Москва, Ростов, Кавказ, Крим, Київ, Париж. — 28. серпня починаються на балтійському морі маневри німецької воєнної фльоти. — Від 1. серпня франц. залізниці знижують місця на спальні місця. — Група англійських парляментаристів мала вибратись у подорож по Німеччині; англійський уряд рішив, що тепер пора на це невідповідна. — Архикнязь Отто, кандидат на австрійський престіл вибирався при кінці липня до Австрії; тепер з огляду на події не може туди поїхати. — За 19 тижнів зареєстровано в Англії 2.553 убитих в автових катастрофах і 87.920 з меншими та більшими ранами.

— **Горять ліси.** Пожежа, яка знищила кількасот гектарів лісу і загрожувала околицям Марсилії, вдалося зльокалізувати. У Каліфорнії пожежа знищила 1000 гектарів лісу. В околицях міста Пасадена 2000 добровольців бореться з огнем.

— **Смерть Марії Дреслер.** Фільмова артистка Марія Дреслер померла 29. липня ц. р. в 4. год. попол. у своїй віллі в Льос Анджельос. Небіжка була одною із найславніших зірок Америки. Доказом її популярности є те, що ще на коротко перед своєю смертю у конкурсі на найкращу фільмову зірку Америки, дістала вона першу нагороду. Марія Дреслер завдячувала свою славу ролям матерей, якими зворушувала найбільш холодновровних. Фільми, де вона грала головну ролю, це гордість американської кінової продукції.

— **Сіямський король подорожує.** До Праги прибула сіямська королівська пара на девятиденний побут. Екзотичних гостей привитали: президент міністрів Малїпетр, міністер закордонних оправ Бенеш і представники військової та цивільної влади.

— **Шукають ошуканця.** Польська поліція вже від довшого часу шукає одного ошуканця. Заробляє він серед жидів, яким, за певною оплатою, обіцює виробити дозвіл на виїзд до Палестини. Дісгавши гроші, він більше не показується. Ошуканець походить з Німеччини й послугується фальшивими леґітимаціями сіоністичних товариств.

— **Злочин озвірілого серба.** Нечуваної жорстокости злочину допустився сербський торговець кіньми Боцо Стефанович. Впившись у коршмі, вертався він возом домів. По дорозі згодився він підвезти трьох купців. Вони цілу дорогу частували його горівкою, так що поки він доїхав додому, був зовсім пяний. Нагло зачав Стефанович числити гроші й заявив, що купці вкрали йому 10.000 динарів. Ці відпиралися, але озвірілий торговець скинув їх з воза і при помочі слуг скатував. Потім приказав зімлілих розібрати до нага й за ноги привязати до воза. Нещасних волік 5 км. по землі. Жертви озвірілого торговця перевезено до шпиталю. Їх стан безнадійний.

— **Муравлі атакують Париж.** Розривкові льокалі Парижа мають в останніх часах великі шкоди від літаючих муравлів. Муравлі, які вітер звіває із підміських лісів, перелітають над Парижем і цілими хмарами осідають на терасах каварень та цукорень. Нема способу прогнати влізливих комах і вкінці гості мусять утікати, бо муравлі падають їм до страв, влазять за ковнірі й не дають хвилини спокою.

— **Безробіття серед ґанґстерів.** За часів прогібіції ґанґстери займалися в Америці пачкуванням горівки. Одначе від часу, як прогібіцію скасували, ґанґстери опинилися без праці. Богатьох з них голодує, деякі живуть з давніше „запрацьованих" грошей. Найметкіші перекинулися на новий „фах": пачкування бензини. Бензина в Америці дорога і тому товар ґанґстерів, хоч менше вартісний, всеж має попит. Але це нове заняття не може рівнятися з давнім і тому всі ґанґстери зітхають за „давнішними, добрими часами" прогібіції.

— **Книжки дають хліб.** Недавно померший англійський письменник Ґольсуерті постановив, що дохід з продажі його творів у мадярській мові має бути призначений на поміч безробітним цієї країни. Думка була добра, бо за останні чотири місяці 23.142 нуждарів щоденно діставало теплу страву й забезпечено їх одіжю.

— **Відкрили новий метаь.** У платиновім інституті при Академії Наук у Москві відкрили новий метаь. Складається він із золота, осмія, рутенія й ірідія та у малих скількостях виступає при покладах платини. Він білий і дуже твердий, а його назва покищо ще не устійнена.

Всячина.

ДОРОГОЦІННИЙ КАПЕЛЮХ.

Спікер нюйорського радія обезпечив свій соломяний капелюх на 15.000 долярів. Цей капелюх є вже від довшого часу нерозлучним товаришом спікера, який носить його також у зимі. Таємниця вартости капелюха, це не матеріял, з якого він зроблений, але підписи найвизначніших американців на його дашку. Коли лиш яка слава має промовляти до радія, зараз зявляється спікер і насамперід просить підписатися на капелюху. Дотепер ще ніхто йому не відмовив.

НОВИЙ МІНХАВЗЕН.

У Сполучених Державах, у місцевості Тонопаг відбулися своєрідні змагання. Посадник обіцяв виплатити нагороду тому, хто видумає можливо найбрехливіше оповідання на зразок Мінхавзена. Перше місце здобув чоловік, що вигадав таке: „Одного разу їхав я автом дорогою. Дивлюся, серед шляху лежить гадюка. Я підїхав до неї цілком близько, так, що вона вкусила опону мого авта. Але вкусивши, не зуміла вона зуби на час витягнути, й ціле повітря з опони перейшло до неї. Тоді зійшов я з воза, зняв свій незданий обруч, а замісць нього навинув гадюку. Опісля спокійнісенько поїхав я домів".

ЖІНКА ЗАКЛАДАЄ МІСТО.

Міліонерка Марія Емері постановила частину свого майна видати на добродійність. Тому збудувала вона місто, яке відповідало би всім вимогам сучасної техніки й гигієни. Місто побудовано недалеко Сінсінаті й називається воно Марімонт. Складається воно із 2000 домів, побудованих у найкращім сучаснім стилі. Вікна ширскі й зроблені з речовини, яка пропускає ультра-фіолетові проміння. На плоских дахах є купелеві басейни й місця на соняшні купелі. Усе це побудоване серед розкішних садів. Щоб не робити пороху, не вільно автам їздити по місті й тому всі гаражі побудовані за рогачками. Бідніші мешканці не платять нічого, а богатші дуже мало, стільки, кільки треба на удержання порядку. З вдячности за ці всі добродійства мешканці поставили Марії Емері памятник.

ДИВА АМЕРИКАНСЬКОЇ РЕКЛЯМИ.

Що американці це спеціялісти у реклямі, знаємо всі. Ніодин европеєць не вигадав би таке, що в Америці є на денним порядку. Тут подамо для прикладу, як використовують для реклями твори мистецтва. Вони щоправда не дуже на цьому зискують, але за це зискує „бізнес", цеж для американців головне. Підчас вистави „Фавста" у Нюйорку Марґарета сиділа не при кужелі, але при машині до шиття найновішої системи, а спеціяльний рефлектор освітлював таблицю з написом „Купуйте машини до шиття фірми Біельон!" Підчас цілої вистави „Мадам Батерфляй" на заднім пляні блестів неоновий напис: „Це все, що тут бачите — це п віндель. Китай направду без порівнання гарніший від театральних кулісів. За 400 долярів можете оглянути Японію і Китай. Тевіл і Спілка". Знов заголовок книжки Шпенглера „Загибіль Заходу", в американськім перекладі звучав „Загибіль Заходу й що Америка на цьому скористає". І штучка вдалася: відколи істнують Злучені Держави, ще ніяка фільософічна книжка не тішилася таким успіхом

—o—

З кіна.

Кіно „Касіно": „ДОРОГА ДО ЩАСТЯ".

До останньої фільми у цьому кіні „Зірки Бродвею" додали ще одну „Дорога до щастя", основану бущімто на книжці президента Рузвельта „Дивімся вперед". Основа ця полягає на тому, що фільма проводить думку, як треба давати собі раду, щоби вийти з тяжкої економічної кризи. Бачимо людей, що живуть понад стан, зовсім безжурно, інших, що не стараються знятись понад довголітню рутину і стають тягарем підприємства, довголітніх, совісних як муравлі, робітників, які тратять посаду і мусять починати життя наново. Сенс фільми в тому, що не треба тратити надії, ощаджувати і проявляти щораз більшу ініціятиву.

Головні ролі грають дуже добрі актори Люіс Стон і Ляйонель Беррімор, але не мають нагоди створити якоїсь креації або відограти сильної сцени.

Коли рівняти таку фільму з пропагандивними фільмами радянськими, радянські стоять куди вище. Незалежно від тенденції, нераз дуже грубої та наївної, вони виконані по мистецьки у поодиноких, малих сценах, масових і приносять завсіди деякі технічні новинки у виконанні.

ДИВОГЛЯДИ.

Університет без будинку.

Виписуємо новинку із совітської „Правди" з 25. червня.

В Іркутську істнує вже 4-ий рік державний університет. Та за весь цей час, управа університету не могла добитись не то відповідного, але необхідного для університету.. будинку. Нема ані саль на виклади ані кімнат для кабінетів. Небавком уже новий шкільний рік почнеться, а предсідник краєвого виконавчого комітету заявляє на прохання професорів:

— Місця нема! Розташовуйтесь як хочете!

При такій методі неважко засновувати університети.

Верблюд з чотирома горбами.

В арабському місті Годеіда продали таке чудо природи. Верблюд був зовсім здоровий. Згідно з арабськими забобонами такий верблюд родиться раз на 400 літ і приносить власникові виняткове щастя. Тимто і не диво, що за нього заплатили величезну суму 1.500 англ. фунтів.

Студентські справи.

Про студії у високих школах Ґрацу.

Університет у Ґрацу має виділи: теольоґічний, правничий, фільософічний з фармацією і лікарський. На лікарськім виділі студії тревають 5 літ. Півої́чна оплата для новсвписаних (повна чужинецька) приблизно 300 шилінґів, однак за виказанням свідоцтва зрілости з добрим поступом можна бути звільненим і до половини цієї такси. На вищих семестрах студій, в міру поступів в науці, семестральна оплата від 160—180 шилінґів.

Техніка має виділи: машиновий, електротехнічний, хемічний та архітектури. Оплата приблизно 150 шилінґів.

Вписи до обох високих шкіл тревають до 15-го вересня. До впису потрібні: 1) Свідоцтво зрілости. 2) Метрика уродження. 3) Свідоцтво убожества (рефлектуючим на знижку оплати). 4) 3 світлини. Вписи і переклади документів полагоджуємо самі за покриттям коштів з гори у висоті 7 шилінґів. Прожиття у Ґрацу від 140 шил. в гору. Просимо звертатися за точнішими інформаціями, як також слати документи на адресу: Ukrainischer Studentenverein „Ukraina" in Graz, Universität, Österreich-Austrja.

Виділ Т-ва „Україна".

—o—

СПОРТ.

Найближчі змагання за мистецтво У. С. С. Чорноморці — Сокіл III.

В неділю 5. п. м. відбудуться на грищі С.-Батьва мистецькі змагання між весняним мистцем Чорноморським і їхнім грізним суперником III. Соколом. Почато змагань: год. 4·30 попол.

Хуртовина — У. С. С. К.

Мистецькі змагання цих дружин відбудуться 5-го п. м. в Комарні в год. 4·15 попол.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Микола Угрин-Безгрішний: ЖИВЕЦЬ ЧЕРЧЕ (Початки історії). Черче 1934. Стор. 13, 16-о.

Іван Огієнко: ВАРШАВСЬКА ЗБІРКА ПРО ОРЛИКА. Відбитка із „Записок ЧСВВ. Стор. 201—213, 8-о.

ЖУРНАЛИ.

УКРАЇНСЬКИЙ СОКІЛ. Ілюстрований журнал Українського Т-ва „Сокіл" у Південній Америці. Рік I. ч. 2. Буенос Айрес, червень 1934.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича. Рожнів:

2. VIII. Корневільські дзвони.
3. VIII. Королева кіна.
4. VIII. Товаріш.
5. VIII. Залізна острога.
З Рожнова іде театр до Снятина.

Великий Міський Театр.

Четвер, 2. VIII. год. 8·30 веч. „Яхт кохання". Прощальний виступ театру „8·30".

Пятниця, 3. VIII. год. 8·30 веч. „Яхт любови". Прощальний виступ театру „8·30."

Театр Ріжнородностей.

Нечинний з причини ферій.

Кіна.

АПОЛЬО: „Почвірний любко" (комедія), „Крісс, малайське кохання".

АТЛЯНТИК: „Фантомас", „Завойовники".

ВАНДА: „Блакитна рапсодія".

КАСІНО: „Зорі Бродвею", „Дорога до щастя".

КОЛІСЕИ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль бідних діжечок" (із Містенгет), Барту в Польщі.

МАРУСЕНЬКА: „Ваніма" та ревія

МІРАЖ: „Дівчина та мільон", „Паприка".

МУЗА: „Вороги подружжа", „Таємний детектив".

ПАН: „Прощання з гріхом", „Люди в готелі".

ПАЛЯС: „Королева богеми" (чеська муз. комедія).

ПАСАЖ: „Герой Арісони" і ревія.

РАЙ: „Томі бой" „Посередник кохання" (Бастер Кітон).

СВІТ: „Завіщання д-ра Мабіз", „Медовий місяць".

СОНЦЕ: „Блески та тіні кохання", ревія.

СТИЛЕВЕ: „Ніч кохання" (Дж. Мохіка) та ревія „Зачаровані фігурки", „Кохання з перешкодами".

ХИМЕРА: „Незнайома з телефону" (комедія).

УТІХА: „Кохання на приказ" (російська фільма) і ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 2. серпня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 23·00 Концерт, 16·40 Спів, 20·00 Фортепян, **Брно** (325,4) 19·10 Музика для дітей, 19·50 Оп. арії, **Прага** (470,2) 11·05 Сальоновий квартет, **Париж** (1649) 20·00 Вечір пісенькарів, **Ятльона** (531) 20·00, 21·15 Спів, **Рига** (514,6) 18·30 Лотиські пісні, **Берлін** (356,7) 21·50 Скандинавська музика, спів, **Кенігсвустергавзен** (1571) 17·55 Нар. пісні ріжних народів, 20·15 Камер. музика, **Кельн** (455,9) 10·10 Спів музика, 19·00 Нар. пісні та танці, **Мінхен** (405,4) 16·00, 20·10 Концерт, **Будапешт** (549,5) 12·05 Мадярська музика, спів, 17·00 Фортепян, 19·35 Концерт оп. орхестри, **Мілянно** (368,6) 11·30 Тріо, 13·10 Муз. всячина, 20·45 „Викрадення зі Сераю" оп. Моцарта. **Рим** (420,8) 17·00 Концерт солістів (музика, спів), 20·45 Мендельзонів вечір (музика, спів).

Пятниця, 3. серпня 1934.

Відень (506,8) 19·55 Смичковий квартет, 22·05 Легка музика, **Брно** (325,4) 17·45 Пісні, **Кошиці** (269,5) 12·30 Легка музика, 15·15 Циганська музика, **Копенгаген** (255,1) 15·00 Радіоконцерт, **Штрасбург** (349,2) 17·00 Легка музика, 18·30 Концерт, **Ятльона** (531) 21·15 Віолінчеля. **Берлін** (356,7) 21·15 Концерт творів Шідінґса, **Кельн** (455,9) 17·15 Еспанська музика, **Мінхен** (405,4) 16·00 Радіоконцерт, 21·15 Симфонічний концерт, **Штутгарт** (522,6) 16·00 Концерт, **Букарешт** (365) 18·05, 19·05 Концерт, **Будапешт** (549,5) 22·00 Концерт, **Мілянно** (368,6) 21·30 Симфонічний концерд.

Львівське радіо.

Четвер. 2. серпня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·57 Сиґнал часу. 12·03 Метеорольоґічні вістки. 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Для молодших дітей: „Хитрий дрозд", 13·20 Фрагменти відомих симфоній (гр. пл.), 14·00 Експортові вістки, 14·05 Збіжева біржа, театр-репертуар, комунікати, 16·00 Концерт, 17·00 Листи та програми, 17·15 „Шехерезада" весела муз. авдиція. 18·00 „Жолудкові забурення в дітей у літку", 18·15 Авд. „Приказ" (Шредера), 19·00 Всячина, 19·15 Легка музика. 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Ідея Пілсудського у Львові, 20·12 Легка та настроєва музика, 20·50 Вечірній денник, 21·02 Світ у римах (фейл.), 21·12 Популярний концерт (музика, спів), 22·00 Репортаж із фабрики бурштинів у Ґдині „Золото Балтику", 22·15 Танкова музика, 23·05 Поляки із закордону, учасники зїзду промовляють до своїх родин.

Пятниця, 3. серпня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03—14·05, 16·00, 17·30—18·55, 19·30—19·55, 20·00, 20·12—21·10, 21·20—23·10 Трансмісія з Варшави, 14·05 Збіжева біржа, репертуар театрів і комунікати, 17·00 Авдиція для хорих, 19·00 Трансмісія з Кракова, 19·15 Всячина, 19·25 Програма на черговий день, 19·55 Спортові вістки, 20·02 Поштова скринка, 21·10 Невідомий львівський письменник — відчит Орнина.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові в приватних оборотах 5·27 і пів зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·65, Париж 34·90, Берлін 205·25, Ціріх 172·67, Амстердам 358·10, Прага без трансакцій, Мілянно 45·43, Нюйорк кабель 5·29·75 Нюйорк чеки 5·27·50 зол.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 1. серпня п. р." платив кооперативам за:

1 к.	десер. масла	2·10 зол.
1 л.	молока	0·15 „
1 л.	сметани	0·60 „
1 к.	яєць	2·40 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло, молоко, сметану вдержана, на яйця легко звишкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 3. серпня п. р. платить своїм доставцям **за 1 кґ.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Ґловацького 23):

Курята	(пара курят важить не менше як 1·50 кґ.) за 1 кґ.	0·95 зол.
Кури	I кляса	0·80 „
„	II „	0·60 „

Тенденція дещо сильніша.

ОПОВІСТКИ

Заряд пансіону „Стахова Воля" в Гребенові складає зол. 10·— (десять золотих) на „Рідну Школу" на бажання гостей за невідповідну поведінку орхестри пансіону підчас дансінгу.

У бурсі ім. Митр. Шептицького у Львові, вул. Театинська ч. 10 є ще кілька вільних місць за повною місячною оплатою 45 зол. Подання вносити до 15. серпня з маркою на відповідь за 30 сот.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КООПЕРАТИВА „ТРУД" В ДРОГОБИЧІ шукає від 15. серпня 1934 кваліфікованої управительки, з майстерським іспитом, до ведення школи крою і робітні. Платня згідно з умовою. Зголошення до Управи на руки п. Стефанії Соневицької, Дрогобич, вул. св. Юра. Управа. 88 3—3

ПАННА, БРУНЕТКА, мешкання, готівка, пізнає залізничника, який має охоту мешкати в Тернополі Poste-restante Tarnopol, Domińska. 92 1—1

ПРОДАМ або винаєндую віллю в Гребенові. Зголошення: В-во „Русалка", Львів, Львів, Куркова 10. 98

СПОЖИВЧУ КРАМНИЦЮ у середмісті продам негайно. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Оказія". 95

ВІДОМА УКРАЇНСЬКА БРОНЗІВНИЧА РОБІТНЯ Фединського Степана у Львові, Ринок ч. 9. виконує всяку церковну посудину з бронзу і срібла та відновляє чаші і т. п. по найнижчих цінах. 94 1—?

СПІЛЬНИКА до видання мистецьких листівок шукаю. Заробіток певний. Капітал до 2 літ подвоїте! Зголошення: В-во „Русалка", Львів, Куркова 10. 98

АНГЛІЙСЬКОЇ мови методою Лінгвафону вчу у Львові від половини серпня п. р. Курс триває 8 місяців по 2 години тижнево. В гуртах місячна оплата 5 зол. індивідуально 25 зол. Для учнів середніх шкіл знижка. До гуртів приходжу з апаратами. З плит виразно говорять **професори англійських університетів!** Зголошення вже тепер посилати до Адм. „Діла" під „Англійці". 1—?

ОГОЛОШЕННЯ

ОГОЛОШЕННЯ КОНКУРСУ.

Кооператива „Будучність" у Тернополі оголошує цим **конкурс на проект рекламової вивіски для паперців і туток „Калина".** Вивіска більше (3—6) кольорова в розмірах 35 × 25 буде виконана на блясі.

Опечатані проекти з довільним гаслом треба прислати на адресу кооп. „Будучність" у Тернополі, вул. Пунчерта 29, найдальше **до дня 25. серпня ц. р.** подаючи в окремій коперті з тим самим гаслом імя і назвище автора проекту і його адресу.

Прислані в означенім часі проекти розгляне окреме жюрі, покликане Дирекцією кооперативи. Для принятих проектів назначені нагороди в квоті 150 і 100 зол.

Приняті проекти стають власністю кооперативи „Будучність", неприняті дістануть автори назад на подані адреси.

Тернопіль, дня 25. липня 1934.

Управа.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0.35
1 „ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480·—
„ „ 1/2 . . . . . „ 250·—
„ „ 1/4 . . . . . „ 130·—
„ „ 1/8 . . . . . „ 70·—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.